

Vergaderjaar 2022–2023

35 034

Maatschappelijke diensttijd

Nr. 23

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 mei 2023

Hierbij bied ik u de voortgangsrapportage en de daaraan onderliggende onderzoeksrapportage van MDT over 2022 aan. Met de maatschappelijke diensttijd (MDT) wordt gewerkt aan het versterken van de positie van jongeren en de samenleving als geheel. Na een periode van experimenteren is MDT in 2020 officieel van start gegaan. In het coalitieakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77) is afgesproken dat de maatschappelijk diensttijd wordt voortgezet en verder wordt uitgebouwd. Om dit mogelijk te maken zijn extra middelen voor MDT beschikbaar gesteld. In 2022 is met succes het aanbod aan MDT-trajecten al flink opgeschaald; ten opzichte van 2021 zijn bijna twee keer zoveel trajecten voor jongeren gehonoreerd. Deze lijn zetten we in de komende jaren voort.

In deze brief sta ik stil bij de toegevoegde waarde van MDT, de aansluiting van MDT op maatschappelijk urgente thema's en mijn ambities voor de komende jaren. Daarnaast ga ik in op de motie van de leden Segers en Peters¹ die door uw Kamer tijdens de begrotingsbehandeling van OCW² aangenomen is. In de voortgangsrapportage zelf besteed ik ook aandacht aan hoe de verbinding tussen MDT en het onderwijs wordt versterkt en de manier waarop MDT maatschappelijk nog meer wordt ingebed, onder andere binnen de tekortsectoren.

MDT heeft impact op jongeren en de maatschappij

De afgelopen jaren heeft MDT zich bewezen als een programma dat zowel grote impact heeft op jongeren als op de samenleving. De acties van jongeren tijdens hun MDT hebben effect op degenen voor wie zij zich inzetten en op specifieke maatschappelijke opgaven waar het MDT-traject zich op richt.

¹ Kamerstuk 36 200 VIII, nr. 109

² Handelingen II 2022/23, nr. 27, item 12

MDT is gebaseerd op de visie dat een brede maatschappelijke oriëntatie voor jongeren bijdraagt aan de vorming van kritische en betrokken burgers. MDT draagt bij aan een generatie jongeren die omziet naar elkaar en zich met frisse energie en een grote dosis betrokkenheid inzet voor een ander. Zo zorgen we ervoor dat onze samenleving nog sterker wordt. Met MDT stimuleren we de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren door uit te gaan van hun interesses en kwaliteiten. Hierdoor lukt het MDT om jongeren te laten ervaren dat hun bijdrage aan de samenleving gewenst is en ertoe doet. Juist in een tijd met flink wat maatschappelijke uitdagingen is dit essentieel.

Binnen MDT vinden continu onderzoeken plaats om de waarde van MDT te onderbouwen. Hieruit volgen lessen hoe het programma verder te verbeteren, en zo nog meer impact te maken op jongeren én de maatschappij. In de onderzoeksrapportage «opschalen en onderbouwen», die ten grondslag ligt aan deze voortgangsrapportage, leest u hier meer over. Op de drie pijlers van MDT «iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling en nieuwe mensen ontmoeten» zijn de gestelde streefwaardes in 2022 behaald. Een mooi resultaat.

- **93%** van de jongeren vindt het belangrijk tijdens MDT iets voor een ander en/of de samenleving te doen t.o.v. streefwaarde van **85%**
- **68%** van de jongeren vindt MDT leerzaam en **60%** van de jongeren ontwikkelt nieuwe vaardigheden tijdens MDT t.o.v. streefwaarde van **60%**
- **93%** van de jongeren heeft tijdens MDT ontmoetingen gehad met mensen buiten de eigen leefwereld t.o.v. streefwaarde van **70%**

MDT sluit aan bij maatschappelijke urgente thema's

Er schuilt een grote kracht in het MDT-netwerk, dat inmiddels bestaat uit honderden MDT-projecten, duizenden partnerorganisaties en tienduizenden jongeren die aan MDT deelnemen. MDT is in staat snel aan te sluiten op maatschappelijke urgente thema's vanuit de behoefte van de samenleving, maar ook vanuit de behoefte en kracht van jongeren. Dit is mogelijk door de betrokkenheid en verscheidenheid aan partners binnen het netwerk en de werkwijze van MDT. Die werkwijze kenmerkt zich door co-creatie, jongerenparticipatie en wendbaarheid. Een mooi voorbeeld van hoe MDT inspeelt op acute gebeurtenissen is de snelle actie waarmee het MDT-netwerk in beweging kwam om (jonge) vluchtelingen die getroffen waren door de oorlog in Oekraïne te helpen. Met MDT in actie voor Oekraïne hebben zo'n 1400 jongeren geholpen om Oekraïense vluchtelingen wegwijs te maken in hun nieuwe woonplaats. Ook vonden er inzamelingsacties plaats, werden er taallessen gegeven en zijn er activiteiten georganiseerd waarbij Nederlandse en Oekraïense jongeren en hun gezinnen elkaar ontmoetten.

MDT groeit naar 550.000 trajecten

Het ultieme doel van MDT is dat alle jongeren tussen de 12 en 30 jaar de kans hebben om een MDT te volgen die aansluit bij hun interesses, behoeften en levensfase. De afgelopen jaren hebben we samen met jongeren MDT verder ontwikkeld en ervoor gezorgd dat er al een divers aanbod ligt, meer jongeren een MDT doen en het netwerk groeit. Maar daarmee zijn we er nog niet. Het MDT-Jongerenpanel, het kritische geweten van MDT, geeft aan dat we nog verder kunnen en moeten groeien. En niet alleen vanwege de persoonlijke ontwikkeling die MDT je brengt, maar juist ook omdat jongeren via MDT echt een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de samenleving. Jongeren worden gezien,

gehoord en gewaardeerd. Ze doen iets voor een ander en dragen bij aan oplossingen voor grotere en kleinere vraagstukken in de buurt en samenleving als geheel. Tegelijkertijd heeft het netwerk afgelopen jaar laten zien veel meer MDT-trajecten te kunnen organiseren. Het is hen in korte tijd gelukt flink op te schalen. Dat laat zien hoe betrokken al deze organisaties zijn en dat ook zij geloven in de kracht van MDT en van de jongeren.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat MDT wordt voortgezet en verder wordt uitgebouwd. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Ik sluit aan op de behoefte van jongeren en het MDT-netwerk door ervoor te zorgen dat MDT groeit en duurzaam bestendig wordt. Mijn aanpak richt ik langs de volgende vijf ambities, die in de voortgangsrapportage nader uitgewerkt worden:

1. Vergroten van de bekendheid van MDT
2. Vergroten van het aanbod van MDT, ook in specifieke (arbeidsmarkt-)sectoren
3. Vergroten van het aantal deelnemers aan MDT
4. Realiseren van een landelijk dekkend netwerk van vraag en aanbod
5. Uitbreiding van het MDT-netwerk

De kenmerkende werkwijze van MDT, waarin jongerenparticipatie en co-creatie centraal staan, is essentieel voor het bereiken van deze ambities. Samen met jongeren, maatschappelijke organisaties, scholen, gemeenten en bedrijven zorgen we ervoor dat je overal in Nederland een MDT kunt doen. Ik geloof daarbij in de kracht van de regio. Juist daarom zijn er regionale samenwerkingsverbanden van MDT-partnerschappen opgericht. Dit is een belangrijk instrument om het aantal projecten en de diversiteit in de projecten voor jongeren te vergroten. Een sterkere regionale inbedding is daarnaast cruciaal voor een duurzame inrichting van MDT.

Motie van de leden Segers en Peters

Het onderwijs is een belangrijke partner voor MDT. Scholen zijn steeds vaker betrokken bij MDT-projecten. Dit loopt uiteen van vindplaats voor jongeren tot MDT als geïntegreerd onderdeel van het lesprogramma. De leden Segers (CU) en Peters (CDA) hebben met de motie over de toegankelijkheid van het aanvraagproces voor de maatschappelijke diensttijd onderzoeken (Kamerstuk 36 200 VIII, nr. 109) de regering verzocht te onderzoeken in hoeverre het aanvraagproces voor de maatschappelijke diensttijd voldoende toegankelijk is en met een plan te komen om scholen en onderwijsprofessionals te ondersteunen bij het aanvraagproces.

Uit gesprekken met onderwijsprofessionals en de MDT-Onderwijsgroep³ bleek dat scholen vooral gebaat zijn bij:

1. Het vergroten van de bekendheid van MDT;
2. Laagdrempelig kennis kunnen maken met MDT;
3. Goede informatie en ondersteuning.

De afgelopen periode heb ik dan ook ingezet op een aanpak langs deze drie lijnen. Om de bekendheid van MDT te vergroten heb ik met de Expertisepunten Burgerschap en LOB afgesproken dat zij MDT actief onder de aandacht brengen en ervaringsverhalen van scholen met MDT delen. Daarnaast zet de MDT-Onderwijsgroep zich in om de bekendheid met MDT te vergroten. Ook is eind 2022 gestart met MDT on Tour. Met MDT on Tour bieden MDT organisaties een MDT-experience op de betreffende schoollocatie. Op die manier ervaren jongeren en onderwijs-

³ De MDT-Onderwijsgroep bestaat uit een brede vertegenwoordiging van onderwijsprofessionals, jongeren en MDT-aanbieders.

professionals direct wat de mogelijkheden en impact van MDT kan zijn. Om het onderwijs laagdrempelig kennis te laten maken met MDT is er, in overleg met de MDT-Onderwijsgroep, speciaal voor het onderwijs een MDT-Kort subsidie beschikbaar gesteld. Deze regeling biedt scholen de mogelijkheid om te experimenteren met MDT als onderdeel van het onderwijsprogramma. De regeling is goed benut door het onderwijs. Maar liefst 156 schoollocaties hebben een aanvraag ingediend en horen voor de zomer of zij inderdaad kunnen gaan experimenteren met MDT. Daarnaast kunnen scholen ook gebruik maken van de reguliere subsidieronde. Het onderwijs is in veel aanvragen al actief. Zo zijn scholen als penvoerder of als samenwerkingspartner betrokken bij 41 van de 71 gehonoreerde aanvragen uit de vorige subsidieronde (regeling 5a, 2022). De regeling voor 2023 is begin mei gepubliceerd en scholen kunnen als penvoerder of partij in een partnerschap meedoen en subsidie aanvragen voor een volwaardig MDT-traject. Om ervoor te zorgen dat het aanvraagproces duidelijk is, zijn meerdere informatiebijeenkomsten georganiseerd en wordt relevante informatie proactief met het onderwijs gedeeld. Daarnaast zijn zowel het programmateam MDT als subsidieverstrekkers ZonMW en DUS-I laagdrempelig bereikbaar voor vragen en wordt de mogelijkheid geboden om 1-op-1 te sparren over de mogelijkheden van MDT. Tot slot verken ik samen met de Expertisepunten Burgerschap en LOB op dit moment de mogelijkheden voor de realisatie van een landelijke ondersteuningsstructuur voor MDT op basis van de behoefte van scholen en onderwijsprofessionals. Het streven is de benodigde ondersteuningsstructuur eind 2023 ingericht te hebben, zodat scholen hier vanaf 2024 gebruik van kunnen maken. Met deze inzet verwacht ik dat het onderwijs MDT steeds beter weet te vinden en dat steeds meer scholen MDT gaan integreren in hun onderwijsaanbod.

MDT ervaren in de praktijk

Ik heb er vertrouwen in dat met deze impuls en aanpak, de inzet vanuit het bestaande netwerk, toekomstige partners en de kracht van de jongeren zelf, MDT verder uitgroeit tot een succesvolle beweging die bijdraagt aan het vergroten van de sociale cohesie in de samenleving. De verhalen van jongeren, projectleiders en docenten in de voortgangrapportage laten dit al mooi zien. In de online versie van de voortgangrapportage – te raadplegen via www.mdtvoortgangrapportage.nl – vindt u een nog uitgebreider verslag, met onder meer extra verhalen en video's. Om MDT, de jongeren en het netwerk nog beter te leren kennen, bied ik de leden van de vaste Kamercommissie en hun fractiemedewerkers aan om voor u een werkbezoek te organiseren en op deze manier MDT in de praktijk zelf te gaan ervaren.

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,
A.D. Wiersma